

■
**RÂGİB EL-İSFAHANÎ
MUTLULUĞUN KAZANILMASI: TAFSİLÜ'N-NEŞETEYN VE
TAHSİLÜ'S-SAADETEYN**

trc.: Mustafa Solmaz, Sufi Kitap, İstanbul 2018, 194s.

Doktora Öğrencisi

EDİBE BOYRAZ

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

orcid.org/0000-0002-2388-5855

edibeboyraz@gmail.com

İnsan, ekilmiş bir tohuma benzemektedir. Tohum ancak dışındaki kabuk çürüdükten sonra fidanını çıkarır ve meyve veren bir ağaç haline gelir. İşte insan da böyledir. (s.191)

Künyesi Şeyh Ebu'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal er-Râgıb el-İsfahanî'nin hayatı ve vefat tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamakla birlikte, h.343/m.954 yıllarında İsfahan'da doğduğu düşünülmektedir. Kendisi Arap dili âlimi, müfessir, ahlâk felsefecisi ve mutasavvıf yönüyle bilinmektedir. *ez-Zeri'a ila Mekarimi's-Şeri'a* (Erdemli Yol), *Müfredâtu Elfazi'l-Kur'an* (Kur'an Kavramları Sözlüğü) ve *Mukaddimetü Cami'it-tefsir* (Tefsire Giriş) günümüze kadar ulaşan eserlerinden bazılarıdır.

Tefsir ilmine vukufiyeti ile bilinen Râgıb el-İsfahanî'nin Arapça kaleme aldığı *Tafsilü'n-Neşeteyn ve Tahsilü's-Saadeteyn*, Mustafa Solmaz tarafından dilimize kazandırılmıştır. Sufi Kitap aracılığı ile 2018 yılında *Mutluluğun Kazanılması* alt başlığıyla okuyucuların istifadesine sunulmuştur.

Kitabın kapağında huzurun rengi kabul edilen yeşil, beyaz ve mavi tonlarıyla birlikte, mutluluğu temsil eden bahar dalındaki çiçekler yer almaktadır. Yaradılışın her an yenilediği âlemden, çiçeğin hakikatinin tohumunda gizlenmesi gibi, insanın saadetinin de özünde mahfi olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Bu konumuyla kitabın kapağının içerikle uyumluluğundan bahsedilebilir.

Eser otuz üç bölümden müteşekkildir. Bu rakam, beş vakit namazın ardından çekilen tesbih sayısını anımsatması hasebiyle manidardır. Her bölümde, tedrici bir biçimde “insan” ve onu mutluluğa ulaştıracak yollar tasvir edilmiştir. Yazar, konuyu ele alırken âyet ve hadislerle açıklamalarda bulunmuştur. Bu yönüyle yalnızca tasavvufla ilgili konulara değil, Kur'an'ın bazı âyetlerinin tefsirine de yer vermiştir. Eserin ilk on bölümünde insanın niteliği, kendini bilmesi, kâinattaki konumu, tüm varlıkların özelliklerini kapsayıcılığı, yaradılışındaki ham maddeler ve âlemin yaratılma müsebbibi, insanın iki cihan saadetine ermedeki kabiliyeti anlatılmıştır. Yirmi ikinci bölüme kadarki kısımda ise insanın yaratılmasındaki amaç, insanlar arasındaki farklılıklar, peygamberlik soyunun üstünlüğü, insanın saadete yönelimi, dünyadaki

durumu ve nihayetinde vahye muhatap akıl ve vahyi muhatap alan insanın üstünlüğü ele alınmış, insanın hakikatine değinilmiştir. Son on bölümde ise ibadet ve güzel ameller yoluyla nefsin temizlenmesi konusu tafsilatlı bir biçimde aktarılırken, ölümün fazileti ve ahirette elde edilecek saadetlerden bahsedilmiştir.

Kitabın merkezinde “insan” yer almaktadır. Küçük bir âlem olarak atfedilen insanın yaratılışından başlayarak, tüm hayat serüveni ele alınır. Eserde, fitratındaki iyi ve kötüye meyilli yönü, nefsinin heva ve arzularıyla mücadelesi, kalbin tasfiyesi ve Allah’a ihlâsla yapılan ibadetler neticesinde saadete eren insanın meleklerden bile üstün bir makama ulaşma potansiyeli konu edinilir.

Râgıb el-İsfâhani, insanın mutlak saadete ulaşmasının iki yöntem dışında mümkün olamayacağını dile getirir. Birincisi, ruh cisimden ayrılınca, yani insan ölüm kapısından geçince hakiki mutluluğun tadına varır. Zira ölüm anında hakikat görülecektir. Diğer yol ise insanın bu saadete ölmeden önce nefsinin hastalıklarından kurtularak ermesidir. “Nefsin hastalıklarından kurtulan kişi, gayet ince bir örtünün ardından izler gibi kendisi için hazırlanan nimetleri görme saadetine erişir.” (s.101)

Müellif sonuç kısmında, aslında tüm kitabı özetler mahiyette “O, hanginizin daha iyi kul olacağını, daha güzel işlerle uğraşacağını ortaya çıkarmak için ölümü ve hayatı yaratandır” (Mülk, 2) âyet-i kerimesine yer verir. Ölümün hayattan önce zikredilmesi, gerçek hayatın ölümden sonra başlayacağını, Rabbin vadettiği nimetlere ve asıl saadete orada kavuşulacağını işaretidir. Dolayısıyla mü'minler, kendilerini en büyük mutluluğa ve huzura kavuşturacak bir vesile olmasından ötürü ölümden korkmazlar, aksine ölümü severler. (s.189)

Yazar, eserinde açık ve yalın bir üslup kullanmıştır. Eserde bilginin kategorize edilmiş şekli ve sınıflandırmalar, okuyucunun konuya hâkimiyetini kolaylaştırmaktadır. Çevirmenin âyetlere dipnotta yer vermesi, okuyucuyu konuyla ilgili Kur'an ayetine yönlendirmekte ve esere Kur'an referanslı bir kaynak hüviyeti kazandırmaktadır. Benzer uygulamanın sonraki baskılarda hadislerin kaynakları için de yapılması, araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. Bu eseri dilimize kazandıran Mustafa Solmaz'ı ve okuyucuyla buluşturan Sufi Kitap'ı tebrik ederiz.